

Ocena rozprawy doktorskiej mgr Marty Łęckiej
pt. „Charakterystyka bólu w chorobach układu ruchu z użyciem polskiej
wersji kwestionariusza The Short-Form McGill Pain Questionnaire-2
(SF-MPQ-2)”

Ból jest najczęstszą dolegliwością zgłaszaną przez pacjentów nie tylko w chorobach układu ruchu ale i w wielu innych schorzeniach. Z jednej strony pełni on korzystną funkcję symptomatologiczną niezbędną do prawidłowego funkcjonowania organizmu ale w odbiorze pacjenta jest zjawiskiem negatywnym prowadzącym do znacznego stopnia obniżenia jakości życia pacjenta. Częstość występowania bólu, zwiększająca się wraz z wiekiem pacjentów oraz jego wpływ na funkcjonowanie chorego sprawia, że stanowi istotny problem społeczny o stale rosnącym znaczeniu. W rezultacie jak stwierdziła Doktorantka należy „ból przewlekły rozpatrywać w kategoriach globalnego priorytetu zdrowotnego, a zabezpieczenie chorym warunków do życia bez bólu uznać za jeden z priorytetów zdrowia publicznego”. Toteż wybór tematu, którego realizacji podjęto się w jednym z czołowych ośrodków naukowych uważam za jak najbardziej uzasadniony.

Przedstawiona do oceny praca ma układ typowy (wykaz używanych skrótów, tabel i rycin, wstęp, założenia i cel pracy, pacjenci i metody badawcze, wyniki, dyskusja, podsumowanie wyników i wnioski, piśmiennictwo, streszczenie oraz wykaz załączników), spełniający wymagania stawiane rozprawom doktorskim. Praca zawiera 205 stron, w tym 33 tabele, 32 ryciny i 15 załączników. Doktorantka powołuje się na 242 pozycji właściwie dobranego i aktualnego piśmiennictwa.

We wstępie Doktorantka w sposób przejrzysty przedstawiła pojęcie bólu, rozwój teorii bólu, szczegółowo opisała jego patomechanizm oraz podział ze względu na kryterium czasu trwania bólu i lokalizację. Szczególną uwagę Doktorantka poświęciła bólowi w narzędzie ruchu, klinicznej ocenie bólu oraz dostępnym narzędziom badawczym do pomiaru bólu. W sposób przystępny dokładnie opisała jednowymiarowe i wielowymiarowe narzędzia do pomiaru bólu przedstawiając zarówno ich zalety, jak i wady. Doktorantka podkreśliła przewagę wielokomponentowych kwestionariuszy uwzględniających złożony charakter bólu pozwalając na ocenę różnych cech bólu i umożliwiając analizę wpływu bólu na

funkcjonowanie pacjenta w sferze nie tylko fizycznej ale również psychicznej i społecznej, dając istotną wiedzę o jakości życia chorego i umożliwiając wielokierunkowe podejście do chorego w postępowaniu terapeutycznym. Analiza powyższego zagadnienia przedstawiona we wstępie świadczy o doskonałym przygotowaniu Doktorantki w tym temacie.

Z obszernego wstępu jasno wynikają cele pracy jakie postawiła sobie Doktorantka. Pani Magister Marta Łęcka postanowiła ustalić szczegółową charakterystykę jakościową i ilościową bólu występującego w przebiegu chorób układu ruchu z zastosowaniem polskiej wersji kwestionariusza The Short-Form McGill Pain Questionnaire-2 (SF-MPQ-2). Aby zrealizować ten cel Doktorantka podjęła się opracowania polskiej wersji wspomnianego kwestionariusza SF-MPQ-2 i jego adaptacji do polskiego obszaru językowego oraz oceny właściwości psychometrycznych polskiej wersji tego kwestionariusza.

Doktorantka przeprowadziła badania metodą ankietową u 170 pacjentów, z powodu niekompletnie wypełnionych kwestionariuszy do końcowej analizy zakwalifikowała 140 respondentów w tym 90 kobiet i 50 mężczyzn. Wśród badanych było 120 pacjentów reumatologicznych (60 z reumatoidalnym zapaleniem stawów, 26 z zeszywniającym zapaleniem stawów kręgosłupa, 4 z łuszczycowym zapaleniem stawów, 30 z chorobą zwyrodnieniową stawów) oraz 20 pacjentów neurologicznych (9 z bólem neuropatycznym poudarowym, 6 z bólem w przebiegu polineuropatii cukrzycowej, 1 z polineuropatią czuciowo-ruchową, 1 z neuralgią międzyżebrową i 3 z neuralgią bolesną półpaścową).

Ustalenia szczegółowej charakterystyki bólu w chorobach układu ruchu Doktorantka postanowiła dokonać z użyciem kwestionariusza The Short-Form McGill Pain Questionnaire-2 (SF-MPQ-2), stosowanego do szczegółowej charakterystyki ilościowej i jakościowej bólu o zróżnicowanej etiologii i patofizjologii. Z powodu braku polskiej wersji językowej Doktorantka dokonała adaptacji tego narzędzia na język polski. W badaniach użyto również kwestionariusze The Brief Pain Inventory-Short Form (BPI-SF), The Short Form-36 Health Survey Version 2.0 (SF-36v2), The Hospital Anxiety and Depression Scale (HADS) oraz kwestionariusz danych demograficznych i klinicznych własnej konstrukcji.

Wyniki badań zostały opracowane statystycznie przy pomocy odpowiednio dobranych testów. Liczne przejrzyste tabele i ryciny ułatwiają ich prześledzenie.

W dyskusji Doktorantka dokonała analizy uzyskanych w swojej pracy wyników w oparciu o dobrze dobrane i cytowane 242 pozycje piśmiennictwa. W rozdziale tym Autorka wykazała się dużą znajomością analizowanego zagadnienia.

Z przeprowadzonych badań Doktorantka wyciągnęła szereg wniosków, z których szczególnie istotne wydają się następujące:

- Polska adaptacja kwestionariusza The Short-Form McGill Pain Questionnaire-2 (SF-MPQ-2) pozwala uchwycić różne komponenty doświadczanego przez chorego bólu, co pozwala stwierdzić, że kwestionariusz jest narzędziem przydatnym do oceny bólu receptorowego, neuropatycznego oraz bólu o charakterze mieszanym.
- Zastosowanie polskiej wersji kwestionariusza SF-MPQ-2 w codziennej praktyce lekarskiej będzie pomocne w ustaleniu stosunkowo pełnej charakterystyki bólu, rozpoznaniu przyczyn bólu oraz monitorowaniu postępowania przeciwbólowego.

Najważniejszym osiągnięciem Doktorantki jest opracowanie polskiej wersji wspomnianego kwestionariusza SF-MPQ-2 i jego adaptacja do polskiego obszaru kulturowego.

Uwagi krytyczne:

- Pomimo szczegółowego wypunktowania celów pracy swoje wnioski Doktorantka przedstawiła w formie opisowej utrudniającej weryfikację realizacji wszystkich postawionych sobie celów.
- Kolejność wyciągniętych wniosków nie odpowiada kolejności zaplanowanych celów, jakkolwiek jak wynika z uzyskanych wyników doktorantka zrealizowała wszystkie postawione sobie zadania.
- Doktorantka nie ustrzegła się pewnej niekonsekwencji w przedstawianiu poziomu istotności statystycznej „p”.

Przedstawione uwagi nie obniżają pozytywnych walorów dysertacji. Pracę magister Marty Łęckiej uważam za wartościową oraz wnoszącą nowe dane do wiedzy i praktyki medycznej.

Biorąc pod uwagę oryginalność podjętego tematu, nowoczesne metody badawcze, wartości jakie niniejsza rozprawa wnosi do nauki stwierdzam, że odpowiada ona wymogom pracy doktorskiej i przedkładam wniosek do Rady Wydziału Nauk o Zdrowiu Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Katowicach o dopuszczenie magister Marty Łęckiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Piotr Klimiuk